

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Compensatio famulorum, paragr. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

tius mittit ad tuum debitorem, vel in donum, vel in alium quemcumque finem?

Respondeo, cum necessaria a distinctione: vel donum illud, seu pecunia jam est acceptata à tuo debitore, & tunc potes, quia accipies rem debitoris, in quam jus habes; vel non est acceptata, & tunc non potes, quia tunc acciperes rem tertij, in quam jus non habes.

a l. Vasq. l. c. dub. 8. num. 45. & De Lugot. 1. de just. d. 16. sec. 6. n. 210.

2. Quid de debitoribus tui debitoris? Antonius, v. g. debet Petro tuo debitori centum, potesne ab Antonio centum surripere, eo prætectu, quod tibi à Petro similia centum debentur? Respondeo, non posse, quia ut casus proponitur, acciperes pecuniam, quæ nunc Antonij est, in quam nullum jus tu habes.

3. Quid, si Petrus, tuus nempe debitor, haberet in deposito apud dictum Antonium vas argenteum, vestem, vel quid simile, quod totum, tum quoad proprietatem, tum quoad usum & administrationem esset Petri?

Respondeo, tunc sane posses, quia dummodo res sit Petri, tui debitoris, nec ad alium pertineat, parum facit, ubi materialiter inveniat. Cavedum tamen est, ne Antonius à Petro suo depositario rem suam per judicem velit repetere: nam sic Petrus cogereetur geminate solvere.

Sed quid, si hoc periculum imminet, tu vero illud cavere non possis, sine jactura tui debiti? Respondeo, te nunc non possum condemnare, si tuum accipias, quia tua necessitas te ex-

cusat ab obligatione charitatis, qua deberes illud damnum, à te indirectè solum causatum, à Petro avertere, ut modo in simili § 2. dictum est, ubi etiam monitionem hic applicandam apposuimus.

4. Huc facit vulgaris dubitatio de creditore Principis, an scilicet possit sibi compensare id, quod à principe sibi certo debetur, fraudando ipsius gabellas?

In qua re certum est primò, posse, si gabellæ non sunt alijs locatæ; certumque est secundò, non posse, si sint venditæ. Ratio utriusque est, quia ibi creditor jam sumit ex bonis sui creditoris; hic non item.

Sed quid, si sint locatæ? Negant nonnulli, propter b eandem rationem, quia tunc gabella non est in bonis Principis, qui supponitur esse debitor. Concedunt alij, e quia conductores gabellarum, dum sciunt fraudari communiter gabellas, & tamen eas conducunt, videntur, seu præsumuntur non esse inviti in tolerandis ijs fraudibus, & fortasse propter hanc causam multo minoris, quam valeant, eas conducere, quæ præsumptio non est tam facilis de eo, qui absolute sibi gabellam emit à Principe. Vtraque sententia est probabilis.

b Reg. de Grassijs apud Dian. max. cit. c. Petr. Nav. Less. Bon. Vasq. Mol. alij, quos citat sequiturque Diana p. 2. tr. 16. res. 14.

§. V.

Compensatio famulorum.

1. Q. Varta. An famuli possint se compensare occultè à dominis, qui justum

justum salarium negant? Respondeo, certum est, si justum negent, cum conditionibus modo §. 1. dictis, posse. At domini sapissimè negant merito, quia vili mercede se conduxerunt famuli: sed de hoc dixi alibi, *a* & non nulla dicentur inferius. *b*

a in opusc. de Sac. li. 2. c. 1. §. 3. à n. 59. *b* infra li. 8. tr. 3. §. 10. nu. 6. c. 7. legatur item Dicast. li. 2. de just. 11. 2. d. 9. dub. 6.

§. V I.

Compensatio Fidejussoris.

Quinta. An si fidejussisti Titio debitori Caij, v. g. in aureis centum, & Cajus debeat alia centum Titio, vel tibi, qui tamen Cajus per judicem à te fidejussionem extorqueat, solvasque ipsi illa centum, an, inquam, possis occultè ab eodem Cajo ea centum per occultam compensationem auferre?

Respondeo, posse, *a* quia in his circumstantijs injustè Cajus fidejussionem exegit: esto, judex, qui nesciebat Cajum esse debitorem tuum, vel Titij, secundum allegata & probata in foro externo te condemnauerit, cui condemnationi in foro conscientiae non est *b* standum, quia innititur falsa praesumptioni.

a De Lugo d. sect. 6. n. 229. *b* Vide in simili Mol. ac Med. cit. à De Lugo d. sec. 6. nu. 114.

2. Quid de fidejussore in ordine ad eum, cui ipse fidejussit? Si v. g. tu fidejussisti Titio, debenti centum Cajo, & compulsus à judice fuisti, ea solve-

re Cajo, potesne centum occultè tibi accipere à Titio? Respondeo, posse, *c* etiam si nec Titius, nec alius expressè promiserit, non obventurum damnum, ob susceptam fidejussionem. Ratio est, quia (nisi prorsus contrarium exprimatur) semper implicite intelligitur fidejussor nolle quid amittere de suo, cum donatio nunquam praesumatur, nisi expressè fiat.

c l. Less. l. 2. c. 20. du. 14. nu. 119.

§. VII.

Compensatio ex bonis defuncti.

Sexta. An licite possis retinere, tibi que applicare per justam compensationem bona tui debitoris defuncti, (nam si hic vivat, dixi §. 1. nu. 6.) qua forte invenirentur esse post ejus mortem apud te.

Respondeo, posse, quia sicuti potuisses *a* alibi deposita occultè accipere, ita potes depositata apud te ipsum.

a Less. li. 2. c. 11. dub. 20. n. 56.

2. Verum magna est difficultas, an idem possis, quando acceptio esset in praesudicium aliorum creditorum defuncti, qui essent magis privilegiati, seu anteriores, nec adesset facultas satisfaciendi omnibus? Si tibi v. g. defunctus debebat centum, ex debito currenti, sed debebat alteri etiam centum, ex dote suscepta, quae est privilegiata, nec defunctus relinquit, nisi centum, quae sunt depositata apud te, poterisne cum praesudicio dotantium hac centum occultè retinere?

Q O 2

Respon-